

«КУЛЬТУРА – СВІТОВІ ТЕЧІЇ»: ПРОГРАМА ОБМІНІВ МІНІСТЕРСТВА КУЛЬТУРИ ФРАНЦІЇ ДЛЯ ІНОЗЕМНИХ ФАХІВЦІВ У СФЕРІ КУЛЬТУРИ

З моменту заснування програм прийому іноземних фахівців у сфері культури 30 років тому, Франція вже прийняла майже 3800 професіоналів. У 2023 році, Підрозділ дирекції з європейських та міжнародних справ Міністерства культури Франції запропонував спеціальну програму обміну досвідом між французькими та українськими фахівцями «Виклики збереження та підвищення престижності української культурної спадщини: виклик на етапі відбудови». Спеціальна програма була орієнтована на українських фахівців у галузі культури (директорів музеїв, департаментів, наукових керівників, фахівців зі збереження спадщини тощо), які в Україні сприяють проведенню культурних проєктів, що мають структуруючий вплив з точки зору культурного розвитку.

З початку російського вторгнення в Україну, культурний сектор неабияк постраждав: багато колекцій та предметів спадщини були пошкоджені, розграбовані, знищені; інші були відвезені у безпечні місця за підтримки французьких музеїв. Приймаючи до уваги ці руйнування, Міністерство культури прагне розпочати новий культурний діалог між французькими та українськими фахівцями. У цьому контексті програма обміну передбачає зрозуміти виклики, з якими стикаються українські музейники, як з точки зору захисту, так і з точки зору підвищення престижності своїх колекцій та пам'яток. Обміни будуть спрямовані на сприяння об'єднанню досвіду і знань, які допоможуть знайти рішення конкретних проблем, спричинених війною. Ця програма також висвітлить центральну роль сектору музеїв і спадщини, а також роль українського культурного сектору у відбудові країни.

Стажування відбулося 12-22 червня в рамках конкурсної програми Міністерства культури Франції та Французького інституту в Україні «Культура – Світові течії». Програма розрахована на українських фахівців у галузі культури, що працюють безпосередньо у секторі рухомої та нерухомої спадщини, зокрема працівників музеїв і музейних колекцій. Учасниками стажування була група працівників 15 українських музеїв різного профілю та підпорядкування.

Під час стажування відбулися зустрічі у Міністерстві культури Франції з працівниками Музейної служби Франції та Підрозділу дирекції з європейських і міжнародних справ, а також відвідування і робочі семінари у 13 музейних інституціях Парижа, Марселя та Екс-ан-Провансу.

На семінарах і зустрічах розглядалися і обговорювалися наступні теми:

- Практика збереження та реставрації;
- Управління колекціями і підвищення їхньої престижності;
- Виклики і методи медіації у секторі спадщини;
- Питання ревіталізації та трансформації об'єктів культурної спадщини;
- Виклики в питаннях культурної спадщини в контексті розвитку міста;
- Передача знань;
- Рефлексії над національним наративом і побудова європейської ідентичності в музейній структурі;
- Децентралізована культурна політика і розвиток культурних проєктів в регіонах.

Учасники стажування за програмою «Культура – Світові течії».

Окрім офіційної програми, в рамках індивідуальної програми були отримані консультації від спеціалістів з управління музейними колекціями щодо планів реагування на надзвичайні ситуації у музеях Франції та щодо протоколів евакуації наукових колекцій, вимог до селекції і пріоритизації зразків, які мають підлягати першочерговій евакуації у випадку можливості переміщення колекцій з зони бойових дій. Також проводились консультації щодо досвіду Франції у запобіганні незаконному трафіку предметів музейного значення через кордон. Дуже перспективним виглядає перейняття досвіду регіонального департаменту Провансу стосовно «чорної археології», який може бути релевантним і для палеонтологічних зразків. ICOM Україна активно розробляє політики співпраці з СБУ, Національною поліцією, Митною службою щодо запобігання нелегальному трафіку предметів музейного значення, і тут активним учасником підготовки рекомендацій в частині природничих колекцій міг би стати і наш музей.

На окрему увагу заслуговує досвід музеїв Франції щодо пест-контролю у приміщеннях фондосховищ і експозицій. Отримано консультації стосовно проведення моніторингу і використання необхідного обладнання для запобігання зараженню колекцій шкідниками.

Н. В. Дзюбенко
завідувачка відділу Прикладної музеології
ДПМ НАН України, учасниця програми